

ΑΡΧΑΙΑ ΜΕΣΣΗΝΗ

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Διάλογος, συμμετοχικός σχεδιασμός και συλλογική δράση για την μείωση του κινδύνου καταστροφών από δασικές πυρκαγιές στο πλαίσιο του έργου **Διάλογος και Δράση απέναντι στις Πυρκαγιές**: Ενδυνάμωση Κοινοτήτων για Ανθεκτικότητα σε Φυσικές Καταστροφές

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2024

ΑΡΧΑΙΑ ΜΕΣΣΗΝΗ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Συγγραφείς: Έλενα Τζαμουράνου, Παναγιώτης Γιαννακόπουλος,
Παναγιώτα Αράπη, Κώστας Βλαχονικολός
Επιμέλεια: Γεωργία Μπεκριδάκη

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2024

Το παρόν είναι μέρος της “Εργαλειοθήκης για τη Μείωση Κινδύνου Καταστροφών από Δασικές Πυρκαγιές”. Δημιουργήθηκε από την ομάδα υλοποίησης του πιλοτικού έργου “Διάλογος και Δράση απέναντι στις Πυρκαγιές: Ενδυνάμωση Κοινοτήτων για Ανθεκτικότητα σε Φυσικές Καταστροφές” με την υποστήριξη του ερευνητικού προγράμματος ACCTING (AdvanCingbehavioural Change Through anINclusiveGreen deal): European Union’s Horizon 2020, No 101036504. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την εργαλειοθήκη μεταβείτε στον ιστότοπο <https://dock-sse.org/tool/disaster-risk-reduction/>

Μήνυμα από την Ομάδα Έργου

Καθώς τα μικρά ορεινά χωριά αντιμετωπίζουν όλο και πιο έντονα την απειλή των πυρκαγιών, επιδεινούμενη από την κλιματική αλλαγή, ο ρόλος των κοινοτήτων ως πρώτη γραμμή άμυνας γίνεται πιο σημαντικός από ποτέ.

Στο πλαίσιο του προγράμματος Διάλογος και Δράση απέναντι στις πυρκαγιές: Ενδυνάμωση Κοινοτήτων για Ανθεκτικότητα σε Φυσικές Καταστροφές, συνεργαστήκαμε με τέσσερις κοινότητες της Μεσσηνίας – Αρχαία Μεσσήνη, Μαγνανιακό, Τρίκορφο και Κορομηλιά – για να μειώσουμε τον κίνδυνο φυσικών καταστροφών και να ενισχύσουμε την ετοιμότητά τους. Με διαδικασίες συμμετοχικού σχεδιασμού και συλλογικής δράσης, αναδείξαμε τις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής, συνδυάζοντας την εμπειρία των κατοίκων με καινοτόμες προσεγγίσεις.

Οι τέσσερις αυτές κοινότητες αποτελούν παραδείγματα μικρών αγροτικών οικισμών που μοιράζονται προκλήσεις, όπως η γήρανση του πληθυσμού και οι περιορισμένοι πόροι, αλλά παράλληλα διαθέτουν μοναδικά χαρακτηριστικά και δυνατότητες. Με βάση αυτά, αναπτύξαμε ξεχωριστές μελέτες περίπτωσης που αναλύουν τα δυνατά και αδύναμα σημεία, τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες κάθε περιοχής.

Αυτή η μελέτη περίπτωσης φιλοδοξεί να αποτελέσει πηγή έμπνευσης και εργαλείο δράσης για παρόμοιες κοινότητες, ενισχύοντας την ικανότητά τους να ανταποκριθούν στις προκλήσεις του μέλλοντος.

Για πρόσβαση στις υπόλοιπες μελέτες, τα εργαλεία που αναπτύξαμε και έναν πρακτικό οδηγό δράσης για την οργάνωση των κοινοτήτων, επισκεφθείτε τον ιστότοπο: <https://dock-sse.org/tool/disaster-risk-reduction>.

Η ομάδα έργου,

Έλενα Τζαμουράνου, Dock - Συνεργατικός Χώρος Κ.Αλ.Ο.

Παναγιώτης Γιαννακόπουλος, Νόστος Κοιν.Σ.Επ.

Παναγιώτα Αράπη, Κουκουβά Κοιν.Σ.Επ.

Κώστας Βλαχονικολός, Ομάδα Αντιμετώπισης Καταστροφών Μεσσηνίας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η μελέτη περίπτωσης της Αρχαίας Μεσσήνης οργανώνεται με τρόπο που αναδεικνύει τη διαδικασία, τα ευρήματα και τις προτάσεις που προέκυψαν μέσα από τη συνεργασία με την κοινότητα. Στόχος είναι να παρέχει μια ολοκληρωμένη εικόνα της εμπειρίας και των διδαγμάτων που αντλήθηκαν.

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΠΡΟΦΙΛ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ 06

Αρχικά παρουσιάζεται το χρονοδιάγραμμα των δράσεων όπως υλοποιήθηκε στην Αρχαία Μεσσήνη, καθώς και το προφίλ της κοινότητας. Περιγράφονται οι κοινωνικές και περιβαλλοντικές συνθήκες, αλλά και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει το χωριό.

ΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ 12

Ακολουθεί η ανάλυση των στάσεων και των αντιλήψεων των κατοίκων, όπως προέκυψαν από την ανάλυση περιεχομένου και από την έρευνα με ερωτηματολόγιο. Εξετάζεται η οπτική τους σχετικά με την πρόληψη, την ανθεκτικότητα, τη συλλογική δράση και τη συνεργασία με τις Αρχές.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ 16

Η συλλογική ανάλυση εστιάζει στην καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης (Σενάριο 0), εντοπίζοντας τα τρωτά σημεία, τους διαθέσιμους πόρους και τις δυνατότητες. Περιγράφεται η διαδικασία που ακολουθήθηκε για την αξιολόγηση της τρέχουσας κατάστασης και το σχεδιασμό βελτιώσεων.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ 20

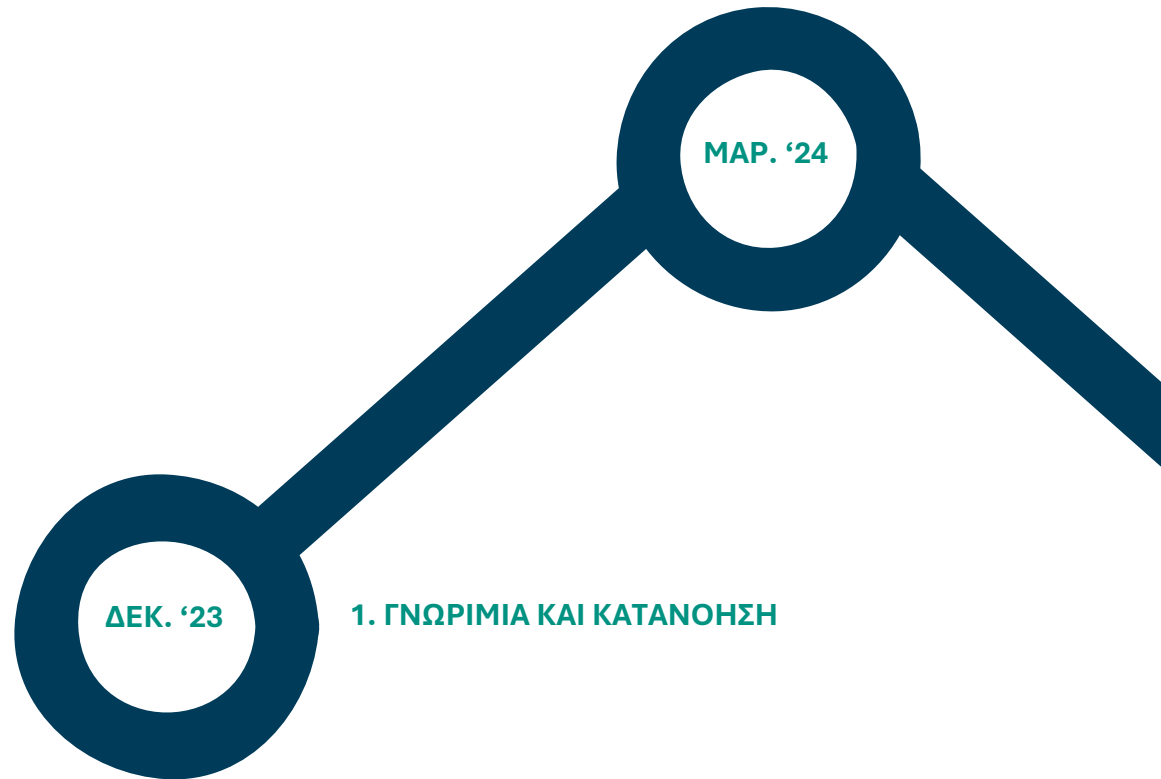
Η διαδικασία του συμμετοχικού σχεδιασμού παρουσιάζει τις προτάσεις που ανέπτυξε η κοινότητα για την πρόληψη και την ετοιμότητα. Εξετάζεται ο τρόπος που διαμορφώθηκαν οι δράσεις μέσα από το διάλογο, τη συλλογική γνώση και τη συμμετοχική λήψη αποφάσεων.

ΜΑΘΑΙΝΟΝΤΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΜΕΣΣΗΝΗ 24

Στην τελευταία ενότητα συνοψίζονται τα βασικά συμπεράσματα από τη διαδικασία και διατυπώνονται προτάσεις για τα επόμενα βήματα. Η εμπειρία της Αρχαίας Μεσσήνης αναδεικνύεται ως παράδειγμα για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας μέσω της συλλογικής δράσης και της διαρκούς βελτίωσης.

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

2. ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Σύνδεση και γνωριμία με την κοινότητα, συλλογή ιστοριών και δεδομένων, αρχική κατανόηση των στάσεων και των αναγκών

Επιτόπια αυτοψία, εντοπισμός πλεονεκτημάτων και αδυναμιών, καταγραφή τοπικών δυνατοτήτων και προβλημάτων

ΙΟΥΝ. '24

4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ

ΑΠΡ. '24

3. ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Εκπαιδευτικές διαδικασίες, ανάπτυξη προτάσεων και σχεδίου πρόληψης και αντιμετώπισης μέσω συλλογικών διαδικασιών και διαλόγου

Ανασκόπηση δράσεων, συζήτηση για τα αποτελέσματα και διατύπωση προτάσεων για τα επόμενα βήματα

ΠΡΟΦΙΛ ΑΡΧΑΙΑΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

Η Αρχαία Μεσσήνη αποτελείται από τους οικισμούς Μαυρομάτι και Πετράλωνα και είναι χτισμένη στην πλαγιά του όρους Ιθώμη. Βρίσκεται περίπου 35 χιλιόμετρα βορειοδυτικά της Καλαμάτας και σε υψόμετρο 393 μέτρων. Με βάση την απογραφή του 2021, ο πληθυσμός ανέρχεται σε 181 κατοίκους. Η περιοχή έχει ιδιαίτερη ιστορική και πολιτισμική σημασία, καθώς φιλοξενεί τον αρχαιολογικό χώρο της Αρχαίας Μεσσήνης, έναν από τους σημαντικότερους αρχαιολογικούς προορισμούς της Ελλάδας.

ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

- Υψόμετρο: 495 μέτρα
- Διοικητική Υπαγωγή: Δήμος Μεσσήνης
- Πληθυσμός (Απογραφή 2021): 181 κάτοικοι

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

- Γεωργία: Καλλιέργεια ελιάς, συκιάς, σταφύλι
- Κτηνοτροφία: Ελάχιστη σε σύγκριση με το παρελθόν

ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

- Στην πλαγιά του «Ιθώμη», μεσογειακό φυσικό περιβάλλον. Η περιοχή χαρακτηρίζεται από την παρουσία ελαιώνων, ενώ η βλάστηση περιλαμβάνει τυπικά μεσογειακά φυτά, όπως θάμνους και φρύγανα.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΥΡΚΑΓΙΩΝ

- Η περιοχή έχει πληγεί από σοβαρές πυρκαγιές στο παρελθόν, με πιο καταστροφικές εκείνες του 1987, 1992, 1998 και 2014
- Η τελευταία πυρκαγιά το 2014, από εμπρησμό, προκάλεσε εκτεταμένες ζημιές σε αγροτικές εκτάσεις, χωρίς ανθρώπινες απώλειες ή καταστροφές κατοικιών
- Η ευρύτερη περιοχή παραμένει ευάλωτη σε δασικές πυρκαγιές.

Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ: ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ ΣΤΙΣ ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ

Η Αρχαία Μεσσήνη αποτελεί μια ιδιαίτερη περίπτωση, καθώς είναι η κοινότητα που έχει γνωρίσει τα περισσότερα περιστατικά πυρκαγιών στο παρελθόν, από την ευρύτερη περιοχή. Οι συχνές πυρκαγιές παρείχαν στην κοινότητα πολύτιμη εμπειρία και γνώση για το τι λειτουργεί αποτελεσματικά στη διαχείριση των κινδύνων και τι όχι. Αυτή η συσσωρευμένη εμπειρία μπορεί να αξιοποιηθεί για τη δημιουργία στρατηγικών που ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες της περιοχής. Παράλληλα, η γεωγραφική θέση της Αρχαίας Μεσσήνης και η γειτνίασή της με άλλες κοινότητες δημιουργούν ευκαιρίες για υποστήριξη, καθώς οι γείτονες γνωρίζουν ότι η προστασία της Αρχαίας Μεσσήνης είναι κρίσιμη και για τη δική τους ασφάλεια.

Ισχυροί Δεσμοί με Γειτονικές Κοινότητες

Η Αρχαία Μεσσήνη έχει στενές σχέσεις με τις γειτονικές κοινότητες, που συνειδητοποιούν τη σημασία της προστασίας της περιοχής για τη δική τους ασφάλεια. Αυτοί οι δεσμοί δημιουργούν ένα ευρύτερο δίκτυο αλληλοϋποστήριξης, κρίσιμο για την άμεση αντιμετώπιση των πυρκαγιών.

Ο Ρόλος του Αρχαιολογικού Χώρου

Η παρουσία του αρχαιολογικού χώρου κινητοποιεί την Πολιτεία και τους αρμόδιους φορείς, ενώ λειτουργεί ως κίνητρο για την προστασία του περιβάλλοντος. Η πολιτισμική του αξία ενισχύει τις πιθανότητες εφαρμογής μέτρων πρόληψης και προστασίας.

Πολιτιστικός Σύλλογος με Διάθεση για Δράση

Ο πολιτιστικός σύλλογος της περιοχής έχει δείξει ενδιαφέρον για δράση στη διαχείριση κινδύνων. Με την κατάλληλη υποστήριξη, μπορεί να λειτουργήσει ως πυρήνας για την οργάνωση συλλογικών πρωτοβουλιών και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της κοινότητας.

Αναλύοντας το περιεχόμενο του διαλόγου στην κοινότητα της Αρχαίας Μεσσήνης προκύπτει ότι οι κάτοικοι αντιλαμβάνονται ότι διαθέτουν ισχυρά σημεία που μπορούν να αποτελέσουν βάση για την ανάπτυξη μιας πιο αποτελεσματικής στρατηγικής πρόληψης και αντιμετώπισης των δασικών πυρκαγιών.

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

- Ισχυρό Αίσθημα Αλληλεγγύης και Συνεργασίας** με γειτονικά χωριά, τα οποία ενεργοποιούνται άμεσα σε περιπτώσεις πυρκαγιών
- Τοπική Γνώση:** Οι κάτοικοι έχουν σημαντική εμπειρία από την αντιμετώπιση πυρκαγιών και γνωρίζουν τα τοπικά δεδομένα
- Διάθεση για Άμεση Αντίδραση:** Αρκετοί κάτοικοι δείχνουν προθυμία για αυτοοργάνωση και κινητοποιούνται άμεσα όταν χρειάζεται χρησιμοποιώντας τα δικά τους μέσα
- Προτάσεις για Εξοπλισμό και Οργάνωση:** Υπάρχει προνοητικότητα και ισχυρή πρόθεση για τη δημιουργία τοπικών δομών που θα βελτιώσουν την απόκριση, όπως η προμήθεια βυτίων νερού και η δημιουργία εθελοντικών ομάδων

ΑΔΥΝΑΜΑ ΣΗΜΕΙΑ

- Ανεπαρκής Εξοπλισμός και Υποδομές:** Έλλειψη βασικού εξοπλισμού και υποδομών και εξάρτηση από εξωτερικούς φορείς
- Διαγενεακό Χάσμα:** Η περιορισμένη συμμετοχή των κατοίκων μέσης ηλικίας, σε συνδυασμό με την εσφαλμένη αντίληψη ότι δεν υπάρχουν αρκετοί για δράση, ανέδειξε ένα χάσμα στις προτεραιότητες των γενεών. Οι μεγαλύτεροι κάτοικοι εστίασαν κυρίως στις ελλείψεις εξοπλισμού, ενώ οι νεότεροι έδωσαν προτεραιότητα στη βελτίωση της οργάνωσης και της συνεργασίας με τα διπλανά χωριά.
- Αποσπασματικότητα λόγω της ύπαρξης των δύο Οικισμών:** Η ύπαρξη δύο ξεχωριστών οικισμών στην κοινότητα επηρέασε τη συνοχή και τη συμμετοχή στις συζητήσεις. Αυτή η αποσπασματικότητα δυσχέρανε την ομοιόμορφη εκπροσώπηση, δημιουργώντας προκλήσεις για την ενιαία δράση της κοινότητας

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τον διάλογο με την κοινότητα της Αρχαίας Μεσσήνης υπογραμμίζουν τόσο τα ισχυρά στοιχεία της όσο και τις προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν. Η κοινότητα ξεχωρίζει για την ισχυρή αίσθηση αλληλεγγύης και την εμπειρία της από τη διαχείριση πολλών περιστατικών πυρκαγιών, γεγονός που αποτελεί πολύτιμο θεμέλιο για τη βελτίωση της πρόληψης και της ετοιμότητας. Παράλληλα, η παρουσία οργανώσεων όπως ο πολιτιστικός σύλλογος υποδεικνύει την προθυμία ορισμένων μελών της κοινότητας να αναλάβουν δράση, παρά τις περιορισμένες δυνατότητες κινητοποίησης.

Ωστόσο, η κοινότητα καλείται να γεφυρώσει τα κενά μεταξύ δύο οικισμών και διαφορετικών ηλικιακών ομάδων, καθώς και να προσαρμόσει τις μεθόδους επικοινωνίας της ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες όλων. Επιπλέον, η εξάρτηση από εξωτερικούς φορείς για βασικές υποδομές και η έλλειψη επαρκούς εξοπλισμού παραμένουν σημαντικά εμπόδια που περιορίζουν την αυτονομία και την αποτελεσματικότητα της κοινότητας. **Συνολικά, η Αρχαία Μεσσήνη διαθέτει τις βάσεις για να εξελιχθεί σε ένα ισχυρό τοπικό παράδειγμα ανθεκτικότητας, υπό την προϋπόθεση ότι οι υπάρχουσες προκλήσεις θα αντιμετωπιστούν μέσα από ενισχυμένη συνεργασία με τις αρμόδιες Αρχές, βελτιωμένη επικοινωνία και στοχευμένες παρεμβάσεις που θα ενισχύσουν τις τοπικές πρωτοβουλίες.**

Συνεργασία με την Κοινότητα: Μια Διαρκής Διαδικασία

Η κοινότητα της Αρχαίας Μεσσήνης συμμετείχε ενεργά σε όλα τα στάδια της διαδικασίας, μέσα από συνολικά 14 δράσεις που περιλάμβαναν διαδικτυακές και διά ζώσης συναντήσεις, κοινοτικές εκδηλώσεις, τη συγκρότηση συντονιστικής επιτροπής και τη χρήση εργαλείων όπως πίνακες πληροφοριών, χάρτες GIS και καμβάδες συμμετοχικού σχεδιασμού. Επιπλέον πραγματοποιήθηκαν, συνεντεύξεις, επιτόπια αυτοψία, εκπαιδευτικές συναντήσεις και συνεδρίες συμμετοχικού σχεδιασμού, ενώ οι προτάσεις που κατατέθηκαν προτεραιοποιήθηκαν και επικυρώθηκαν από τους ίδιους τους κατοίκους. Τέλος, η κοινότητα εκπροσωπήθηκε σε συνέντευξη και τοποθετήθηκε σε σχετική δημόσια εκδήλωση, ενισχύοντας τη συλλογική της φωνή και την ορατότητά της.

ΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ

Η ανάλυση των αντιλήψεων βασίστηκε καταρχάς στο περιεχόμενο που προέκυψε από συζητήσεις, συνεντεύξεις και ανοιχτές συναντήσεις με την κοινότητα. Η εστίαση δόθηκε στην καταγραφή των απόψεων, των αναγκών και των προτεραιοτήτων των κατοίκων. Τα δεδομένα οργανώθηκαν και αναλύθηκαν με στόχο την ανάδειξη των θεμάτων που απασχολούν την κοινότητα, καθώς και των ηθικών διλημάτων και στάσεων που σχετίζονται με τις δασικές πυρκαγιές.

ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΘΙΞΕ Η ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΔΙΑΛΟΓΟ

☐ Ζητήματα Ετοιμότητας	☐ Υποδομές και Εξοπλισμός
☐ Ζητήματα Πρόληψης	☐ Αλληλεγγύη και Ίδια Μέσα
☐ Προκλήσεις και Περιορισμοί	☐ Σχέσεις με Τοπικές Αρχές

“ *Ο εξοπλισμός και η εκπαίδευση είναι η βάση για να μπορεί μια κοινότητα να προστατεύσει τα σπίτια και τη ζωή της, μέχρι να φτάσουν οι αρμόδιες Αρχές.* ”

ΗΘΙΚΑ ΔΙΛΗΜΜΑΤΑ

Η διαχείριση των δασικών πυρκαγιών στην Αρχαία Μεσσήνη ανέδειξε ηθικά διλήμματα χωρίς ξεκάθαρες απαντήσεις. Η αναγνώρισή τους είναι το πρώτο βήμα για πιο ισορροπημένες πολιτικές που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των κοινοτήτων. Τα παραδείγματα που ακολουθούν φωτίζουν την πολυπλοκότητα αυτών των ζητημάτων και την αναζήτηση λύσεων από τους κατοίκους:

- Ισορροπία ανάμεσα στην «συνοχή της κοινότητας» και τη «συμβίωση»:** Η ύπαρξη εμπρηστή μέσα στην κοινότητα προκαλεί ένταση και δυσκολίες στη συμβίωση. Οι κάτοικοι δεν γνωρίζουν πώς να αντιμετωπίσουν την κατάσταση, καθιστώντας την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης κρίσιμη για τη συλλογική δράση και την αλληλεγγύη.
- Ισορροπία ανάμεσα στις «ανάγκες» και τους «διαθέσιμους πόρους»:** Η τοπογραφία του χωριού δυσχεραίνει την ισότιμη κατανομή νερού κατά τη διάρκεια πυρκαγιών. Οι κάτοικοι στις χαμηλότερες περιοχές συχνά χρησιμοποιούν το νερό για να βρέξουν τα σπίτια τους, με αποτέλεσμα στα ψηλότερα σημεία να μένουν χωρίς νερό. Η δίκαιη κατανομή πόρων είναι ζωτικής σημασίας για την προστασία όλων των κατοίκων.
- Ισορροπία ανάμεσα στους «μόνιμους» και τους «μη-μόνιμους» κατοίκους:** Οι σχέσεις μεταξύ μόνιμων και μη-μόνιμων κατοίκων αναδεικνύουν ζητήματα αλληλεγγύης. Οι μόνιμοι θεωρούν ότι επωμίζονται το μεγαλύτερο βάρος προστασίας της περιοχής. Η καλλιέργεια κοινού αισθήματος ευθύνης είναι απαραίτητη για τη γεφύρωση αυτού του χάσματος.

Οι κάτοικοι της κοινότητας της Αρχαίας Μεσσήνης εστιάζουν στην ετοιμότητα, σε προηγούμενες εμπειρίες, στη συνεργασία και τον συντονισμό μεταξύ των κοινοτήτων, στα ίδια μέσα και στη διαθεσιμότητα των υδάτινων πόρων. Οι κάτοικοι είναι πρόθυμοι να δράσουν και να προστατεύσουν την περιοχή τους, αλλά αισθάνονται ότι χρειάζονται περισσότερες υποδομές, μέσα και εκπαίδευση για να το κάνουν αποτελεσματικά.

Η ΑΡΧΑΙΑ ΜΕΣΣΗΝΗ ΕΣΤΙΑΣΕ ΣΕ
ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΕΝΑ ΣΕ
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ,
ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.
ΘΕΩΡΟΥΝ ΟΤΙ Ο ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΚΑΙ Η ΑΜΕΣΗ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΘΑ
ΕΙΝΑΙ ΠΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΑ ΣΕ
ΜΙΑ ΠΥΡΚΑΓΙΑ, ΑΠΟ ΟΤΙ Η
ΠΡΟΛΗΨΗ

Προηγούμενες Εμπειρίες και Ηλικία

Οι κάτοικοι αξιοποιούν την εμπειρία τους από παλαιότερες πυρκαγιές, αλλά η προχωρημένη ηλικία πολλών περιορίζει τη φυσική τους συμμετοχή

Συνεργασία και Συντονισμός Μεταξύ Κοινοτήτων

Η συνεργασία με γειτονικά χωριά αναδεικνύεται ως καθοριστική για την αποτελεσματική αντιμετώπιση πυρκαγιών

Αλληλεγγύη και Ίδια Μέσα

Η κοινότητα επιδεικνύει ισχυρό αίσθημα αλληλεγγύης, αξιοποιώντας τον γεωργικό εξοπλισμό και άλλους πόρους για την άμεση αντίδραση σε πυρκαγιές

Πρόληψη

Τα μη καθαρισμένα οικοπέδα και η έλλειψη συντηρημένων αντιπυρικών ζωνών αυξάνει τον κίνδυνο, ενώ η διαθεσιμότητα υδάτινων πόρων παραμένει ανεπαρκής

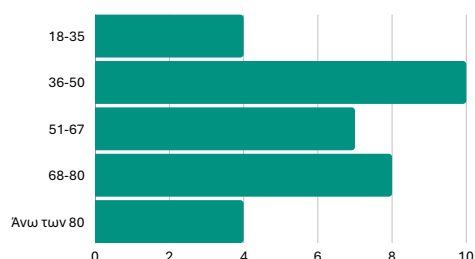
Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε μελέτη που βασίζεται σε ερωτηματολόγιο που συμπληρώθηκε από μόνιμους κατοίκους των δύο οικισμών της Αρχαίας Μεσσήνης, δίνοντας έμφαση σε άτομα που δεν είχαν την ευκαιρία να συμμετέχουν στις συναντήσεις. Η μελέτη εστιάζει στις αντιλήψεις τους για τον κίνδυνο των πυρκαγιών, την προετοιμασία, τη συλλογική δράση και την εκπαίδευση. Τα αποτελέσματα προσφέρουν πολύτιμες πληροφορίες για τις ανάγκες και τις προτεραιότητες της κοινότητας.

100%

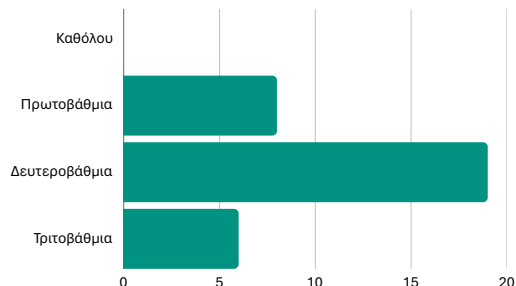
Το συνολικό δείγμα αποτελείται από 33 άτομα

Σε σχέση με το φύλο από τα 33 άτομα τα 18 προσδιορίστηκαν ως γυναίκα, τα 15 ως άντρας.

Όσον αφορά στις ηλικίες των ερωτηθέντων 4 άτομα ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα των 18-35, 10 στην 36-50, 7 στην 51-67, 8 στην 68-79, ενώ 4 άτομα είναι άνω των 80 ετών.

Τα 8 άτομα από τα 33 ολοκλήρωσαν την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, 19 την δευτεροβάθμια και 6 άτομα ολοκλήρωσαν την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Απόκλιση Απόψεων και Συμπληρωματικότητα των Μεθόδων

Τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου στην Αρχαία Μεσσήνη επιβεβαιώνουν την ύπαρξη αποκλίσεων που είχαν ήδη αναδειχθεί από την ανάλυση περιεχομένου. Η κοινότητα παρουσιάζει ποικιλία απόψεων, η οποία αποτυπώνει διαφορετικές ηλικιακές ομάδες, κοινωνικές εμπειρίες και βαθμούς εμπλοκής. Παρότι αυτή η ετερογένεια δυσχεραίνει τη συντονισμένη δράση, παρέχει ευκαιρίες για πιο προσαρμοσμένες παρεμβάσεις που να καλύπτουν ποικίλες ανάγκες.

Η μοναδική έντονη σύγκλιση αφορά την ανησυχία για τον κίνδυνο πυρκαγιών, που αναγνωρίζεται ως κύριο ζήτημα. Αυτό το κοινό έδαφος μπορεί να αποτελέσει τη βάση για ενιαία στρατηγική, ενισχύοντας τη συνεργασία παρά τις διαφορές. Αν και απαιτείται προσπάθεια για την καλλιέργεια εμπιστοσύνης, η κοινή αναγνώριση της απειλής μπορεί να λειτουργήσει ως κίνητρο για συλλογική δράση.

Η έρευνα αναδεικνύει την ανάγκη για ενίσχυση της εκπαίδευσης, βελτίωση υποδομών και καλύτερη συνεργασία με τις αρχές, ενώ υπογραμμίζει τη σημασία ύπαρξης σχεδίου πρόληψης και αντιμετώπισης πυρκαγιών. Παράλληλα, η ισχυρή διάθεση των κατοίκων της Αρχαίας Μεσσήνης για συλλογική δράση αποτελεί σταθερή βάση για βιώσιμες και συμμετοχικές λύσεις.

ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Η πλειοψηφία ανησυχεί έντονα για τον κίνδυνο πυρκαγιών (94%)

85% θεωρεί σημαντικό ένα σχέδιο πρόληψης και αντιμετώπισης πυρκαγιών για το χωριό

ΑΤΟΜΙΚΟΣ & ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ

Μέτρια εμπιστοσύνη στις ατομικές ικανότητες (μέση τιμή: 3.12 στα 5, υψηλή τυπική απόκλιση 1.43)

Μέτρια εμπιστοσύνη στη συλλογική δράση (μέση τιμή: 3.00 στα 5, υψηλή τυπική απόκλιση 1.12)

Οι απαντήσεις παρουσιάζουν σημαντική διασπορά και δεν συγκεντρώνονται ιδιαίτερα γύρω από τον μέσο όρο. Η διασπορά υποδηλώνει πολύ διαφορετικές απόψεις ή εμπειρίες μεταξύ των συμμετεχόντων

64% πιστεύουν στη σημασία της ισότιμης συμμετοχής όλων

39% πιστεύουν ότι οι γνώσεις της κοινότητας μπορούν να συμβάλουν στη διαχείριση των πυρκαγιών

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Ανεπαρκής εκπαίδευση και πληροφόρηση (μέση τιμή: 2.1 στα 5)

Αναγνώριση της σημασίας της εκπαίδευσης (μέση τιμή: 4.1 στα 5)

21% αναφέρονται στην ανάγκη για επενδύσεις σε υποδομές και εξοπλισμό στην κοινότητα

ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΑΡΧΕΣ

Χαμηλή εμπιστοσύνη στις Αρχές (6% θετική άποψη)

33% θεωρεί τη συνεργασία με τις Αρχές σημαντικό εμπόδιο στη διαχείριση των πυρκαγιών

Η επιτόπια αυτοψία ανέδειξε σοβαρά ζητήματα σχετικά με τις υδάτινες υποδομές και την προσβασιμότητά τους. Στην Αρχαία Μεσσήνη, οι πυροσβεστικοί κρουνοί παρουσίαζαν ανεπαρκή πίεση, όπως ο κρουνός στο νεκροταφείο, όπου η πίεση διακόπτεται συχνά λόγω φθορών στον αγωγό, και ο πρώτος κρουνός στην είσοδο του χωριού, ο οποίος ήταν καλυμμένος από βλάστηση και δεν διέθετε επαρκή πίεση για πυροσβεστικά οχήματα. Επίσης, η παροχή νερού στην πλατεία βρέθηκε δυσπρόσιτη λόγω βλάστησης και διαρροών στη βάνα.

Στα Πετράλωνα, οι παροχές νερού κοντά στην πλατεία και στην έξοδο του χωριού ήταν κρυμμένες μέσα στη βλάστηση και χωρίς επαρκή σήμανση, γεγονός που υπογραμμίζει την ανάγκη βελτίωσης της ορατότητας και της προσβασιμότητάς τους.

Μείωση Κινδύνου Καταστροφών από Δασικές Πυρκαγιές

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 3: ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ

Κοινότητα: Αρχαία Μεσσήνη

Περίοδος Αναφοράς: 2023 - 2024 (Σενάριο 0)

ΠΡΟΛΗΨΗ

Προληπτικά μέτρα και πρακτικές που αποσκοπούν στην ελαχιστοποίηση της πιθανότητας εκδήλωσης πυρκαγιάς

1. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΒΛΑΣΤΗΣΗΣ

Δρόμοι

- Καθαρισμοί και Διατήρηση Δρόμων

Καθαρισμός δρόμων, αγροτικών δρόμων και μονοπατιών

Ιδιωτικά Ακίνητα

- Ακαθάριστα Οικόπεδα

Υποχρεωτική διαχείριση της βλάστησης για τους ιδιοκτήτες ακινήτων

Κτήρια

Αφαίρεση δέντρων που βρίσκονται κοντά σε σπίτια και κτίρια

Δάση

Χρήση πρακτικών αειφόρου διαχείρισης των δασών & προστασία της βιοποικιλότητας

2. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΥΦΛΕΚΤΩΝ ΥΛΙΚΩΝ

Ογκώδη Απόβλητα

Χειρισμός αντικειμένων που δεν χωρούν στα συστήματα συλλογής αποβλήτων

Απόβλητα κατασκευών

Απόβλητα από κατασκευές, κατεδαφίσεις, ανακαινίσεις και αναδιαμορφώσεις

Ελαχιστοποίηση Αποβλήτων

Αλλαγή των κοινωνικών προτύπων κατανάλωσης και παραγωγής

Σκουπίδια

- Σκουπίδια ειδικά κατά τη διάρκεια εκδηλώσεων
- Save your hood

Καθαρισμός και συντήρηση δημοσίων χώρων, γειτονιών και φυσικών περιοχών

3. ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ ΣΕ ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ

Υδατικο Πόροι

- Παροχή νερού του χωριού (σωλήνες?)
- Διαχείριση νερού (κάτω σπίτια και πάνω σπίτια)

Εξασφάλιση συνεχούς πρόσβασης και αποτελεσματικής διαχείρισης

Ενέργεια

- Εξάρτηση από τη ΔΕΗ

Εξασφάλιση και διατήρηση μιας ανεξάρτητης, αξιόπιστης, τοπικής παροχής ενέργειας

Συστήματα Επικοινωνίας

Εγκατάσταση εναλλακτικών δικτύων για επεδρεία και συνέπεια

Υποδομές

Αύξηση της αντοχής και ανθεκτικότητας των υποδομών

4. ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ

Ενημέρωση

- Ανεπαρκής Ενημέρωση

Ενημέρωση & παρακίνηση αλλαγής συμπεριφοράς προς στρατηγικές πρόληψης

Πυράντοχα Σπίτια

Παρουσίαση της έννοιας των ανθεκτικών στην πυρκαγιά κατοικιών και κτιρίων

Πυράντοχα Χωράφια

Παρουσίαση της έννοιας των ανθεκτικών στην πυρκαγιά χωραφιών και καλλιεργιών

Σχετική Νομοθεσία

Πληροφόρηση & συμβουλευτική για σχετικά θέματα νομοθεσίας

Το παρόν είναι μέρος της "Εργαλειοθήκης για τη Μείωση Κινδύνου Καταστροφών από Δασικές Πυρκαγιές". Δημιουργήθηκε από την ομάδα υλοποίησης του πολιτικού έργου "Διάλογος και Δράση απέναντι στις Πυρκαγιές: Ενδυνάμωση Κοινοτήτων για Ανθεκτικότητα σε Φυσικές Καταστροφές" με την υποστήριξη του ερευνητικού προγράμματος ACCTING (Advancing behavioural Change Through an Inclusive Green deal); European Union's Horizon 2020, No 101019187. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την εργαλειοθήκη μεταβείτε στον ιστότοπο <https://dock-ssw.org/tool/disaster-risk-reduction/>

Αυτό το αρχείο διανέμεται σύμφωνα με τους όρους της άδειας Creative Commons Αναφορά Δημιουργού - Μη εμπορική Χρήση - Παρόμοια Διανομή 4.0 Διεθνές (CC-BY-NC-SA 4.0). Για περισσότερες πληροφορίες μεταβείτε στον ιστότοπο <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ • Κρίθηκε ότι υπάρχει ανάγκη σε όλα τα επίπεδα

Προετοιμασία για πιθανές εστίες πυρκαγιάς ώστε να διασφαλίζεται η γρήγορη και αποτελεσματική αντιμετώπιση

1. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ & ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ

Τεκμηρίωση

Χαρτογράφηση στοιχείων και κατανομή των σχετικών πόρων

Επιθεώρηση Υποδομών

- 4-5 τρακτέρ με βυτία

Επιτόπιοι ενδελχείς έλεγχοι των υποδομών και του εξοπλισμού

Επισκευές / Προμήθειες

- Βυτίο που υπήρχε στην κοινότητα αλλά το πήρε ο Δήμος

Ανάλογα με τα αποτελέσματα του ελέγχου και τις ειδικές ανάγκες της κοινότητας

Χρήση της Τεχνολογίας

Αξιοποίηση της τεχνολογίας για εντοπισμό περαιτέρω τρωτών σημείων

2. ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΠΥΡΚΑΓΙΑΣ

Ανθρώπινοι Πόροι

- Ανεπαρκής σε αριθμό, μεγάλοι σε ηλικία
- Διάθεση για αντίδραση και αυτοοργάνωση

Εξασφάλιση της δέσμευσης και της διαθεσιμότητας εθελοντών

Σημεία Θέασης

Προσδιορισμός κατάλληλων σημείων θέασης και πιθανές διαδρομές για περιπολίες

Ημέρες Υψηλού Κινδύνου

Προσδιορισμός ημερών εκτέλεσης ενεργειών για ανίχνευση πυρκαγιάς

Παρακολούθηση

- Οργανώνονται περιπολίες μόνο μετά από πυρκαγιές και εγκαταλείπονται

Παρακολούθηση & εκτέλεση περιπολιών κατά τη διάρκεια ημερών υψηλού κινδύνου

3. ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΤΑΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ

- Πρόβλημα η απουσία

Ειδοποίηση της Κοινότητας

- Κινητά Τηλέφωνα
- 2 καμπάνες

Διαδικασίες για τη γρήγορη και αποτελεσματική ενημέρωση

Σημεία Συγκέντρωσης

Προσδιορισμός σημείων συγκέντρωσης ανθρώπων και εξοπλισμού

Βοήθεια για Μετακίνηση

Προσδιορισμός των ανθρώπων που χρειάζονται βοήθεια κατά την εκκένωση

Ρόλοι & Υπευθυνότητες

- Ανάγκη για καλύτερο συντονισμό

Ανάθεση συντονισμού, διαχείρισης εξοπλισμού και μετεγκατάστασης πληθυσμού

4. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αντιπυρική Περίοδος

Γνωστοποίηση έναρξης/λήξης της αντιπυρικής περιόδου και χρήσιμες οδηγίες

Παρακίνηση

- Εμπρηστής μέλος κοινότητας
- Μη μόνιμοι κάτοικοι

Διάδοση του κοινοτικού σχεδίου δράσης και ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής

Εκπαιδευτικές Δράσεις

- Ανεπαρκής Εκπαίδευση

Σεμινάρια κατάρτισης για βασικές δεξιότητες και γνώσεις

Ασκήσεις Ετοιμότητας

Διοργάνωση ασκήσεων ετοιμότητας με στόχο τη βελτίωση των δυνατοτήτων απόκρισης

ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Ο συμμετοχικός σχεδιασμός αποτελεί το επόμενο κρίσιμο βήμα για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της κοινότητας της Αρχαίας Μεσσήνης απέναντι στις δασικές πυρκαγιές. Ο στόχος του συμμετοχικού σχεδιασμού ήταν να καταγραφούν οι απόψεις των κατοίκων σχετικά με τις δράσεις που προτείνονται για την πρόληψη και την ετοιμότητα, και να διασφαλιστεί ότι το σχέδιο που θα προκύψει είναι αποτέλεσμα συλλογικής σκέψης και δράσης, ανταποκρινόμενο στις ανάγκες και τις δυνατότητες της κοινότητας.

Με βάση τα ευρήματα της συλλογικής ανάλυσης, διαμορφώθηκε ένα πλαίσιο δράσεων πρόληψης και ετοιμότητας (Σενάριο Β), το οποίο επικεντρώθηκε σε βελτιώσεις και ενέργειες για την αντιμετώπιση των τρωτών σημείων, ενώ βασίζεται στις πραγματικές ανάγκες της κοινότητας και την ενεργή συμμετοχή των κατοίκων. Μέσω αυτής της διαδικασίας, επιδιώχθηκε να ενισχυθεί η συνεργασία, να αξιοποιηθεί η τοπική γνώση και να διασφαλιστεί ότι οι προτεινόμενες λύσεις ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες συνθήκες της περιοχής.

Ο συμμετοχικός σχεδιασμός περιλάμβανε τα εξής βασικά βήματα:

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Πριν την έναρξη της διαδικασίας, οι συμμετέχοντες εξοικειώθηκαν με τον κύκλο διαχείρισης κινδύνων (πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση, αποκατάσταση), ώστε να διευκολυνθεί η κατανόηση των θεματικών και να εστιάσουν στους τομείς που αφορούν την κοινότητά τους.

ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΟΜΑΔΩΝ

Οι συμμετέχοντες χωρίστηκαν σε δύο ομάδες εργασίας, όπου μέσω ανοιχτής συζήτησης πρότειναν συγκεκριμένες δράσεις για την ενίσχυση της πρόληψης και της ετοιμότητας. Αν και οι τομείς της αντιμετώπισης και της αποκατάστασης συζητήθηκαν σε μικρότερο βαθμό, δόθηκαν συγκεκριμένες οδηγίες για την προετοιμασία μελλοντικών δράσεων.

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

Οι προτάσεις που κατατέθηκαν καταγράφηκαν και αποτυπώθηκαν γραφικά στο εργαλείο που είχε παρουσιαστεί κατά τη συλλογική ανάλυση, ώστε να προσφέρουν μια σαφή εικόνα των προτεινόμενων δράσεων και να διευκολύνουν τη συζήτηση και τη λήψη αποφάσεων.

Τα βασικά ζητήματα πρόληψης και αντιμετώπισης που αναδείχθηκαν μέσα από τη συλλογική ανάλυση παρατίθενται στη συνέχεια, ενώ στις σελίδες 22 και 23 παρουσιάζονται πιο αναλυτικά όλες οι προτάσεις που προέκυψαν από τον σχεδιασμό.

Πρόληψη (προληπτικά μέτρα και πρακτικές που αποσκοπούν στην ελαχιστοποίηση της πιθανότητας εκδήλωσης πυρκαγιάς)

- Διαχείριση Βλάστησης (Δρόμοι)
- Διαχείριση Εύφλεκτων Υλικών (Σκουπίδια)
- Αυτονομία σε Βασικές Παροχές (Ενέργεια)
- Ευαισθητοποίηση (Ενημέρωση, Σχετική Νομοθεσία)

Ετοιμότητα (προετοιμασία για πιθανές εστίες πυρκαγιάς ώστε να διασφαλίζεται η γρήγορη και αποτελεσματική αντιμετώπιση)

- Αξιολόγηση Υποδομών και Εξοπλισμού (Τεκμηρίωση, Επιθεώρηση, Επισκευές / Προμήθειες)
- Ανίχνευση Πυρκαγιάς (Ημέρες Υψηλού Κινδύνου, Παρακολούθηση)
- Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης (Ειδοποίηση της Κοινότητας, Σημείο Συγκέντρωσης, Βοήθεια για Μετακίνηση)
- Ενημέρωση / Εκπαίδευση (Αντιπυρική Περίοδος, Παρακίνηση, Ασκήσεις Ετοιμότητας)

Μέσα από έναν συμμετοχικό σχεδιασμό που αξιοποίησε τη συλλογική γνώση και την τοπική εμπειρία, η κοινότητα της Αρχαίας Μεσσήνης ανέπτυξε ένα σχέδιο πρόληψης και αντιμετώπισης δασικών πυρκαγιών. Το πλάνο ανταποκρίνεται στις ιδιαίτερες συνθήκες της περιοχής και ενσωματώνει τη φωνή και τις προτεραιότητες των κατοίκων, ενισχύοντας την ανθεκτικότητά της απέναντι σε μελλοντικούς κινδύνους.

Μείωση Κινδύνου Καταστροφών από Δασικές Πυρκαγιές

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 3: ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ

Κοινότητα: Αρχαία Μεσσήνη

Περίοδος Αναφοράς: 2024 - 2025 (Σενάριο Β)

ΠΡΟΛΗΨΗ

Προληπτικά μέτρα και πρακτικές που αποσκοπούν στην ελαχιστοποίηση της πιθανότητας εκδήλωσης πυρκαγιάς

1. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΒΛΑΣΤΗΣΗΣ

Δρόμοι

- Καθαρισμοί και διατήριση δρόμων
- Καθαρισμοί και διατήριση μονοπατιών

Καθαρισμός δρόμων, αγροτικών δρόμων και μονοπατιών

Ιδιωτικά Ακίνητα

Υποχρεωτική διαχείριση της βλάστησης για τους ιδιοκτήτες ακινήτων

Κτήρια

Αφαίρεση δέντρων που βρίσκονται κοντά σε σπίτια και κτίρια

Δάση

Χρήση πρακτικών αειφόρου διαχείρισης των δασών & προστασία της βιοποικιλότητας

2. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΥΦΛΕΚΤΩΝ ΥΛΙΚΩΝ

Ογκώδη Απόβλητα

Χειρισμός αντικειμένων που δεν χωρούν στα συνήθη συστήματα συλλογής αποβλήτων

Απόβλητα κατασκευών

Απόβλητα από κατασκευές, κατεδαφίσεις, ανακαινίσεις και αναδιαμορφώσεις

Ελαχιστοποίηση Αποβλήτων

Αλλαγή των κοινωνικών προτύπων κατανάλωσης και παραγωγής

Σκουπίδια

- Σκουπίδια ειδικά κατά τη διάρκεια εκδηλώσεων
- Save your hood

Καθαρισμός και συντήρηση δημοσίων χώρων, γειτονιών και φυσικών περιοχών

3. ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ ΣΕ ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ

Υδατικοί Πόροι

Εξασφάλιση συνεχούς πρόσβασης και αποτελεσματικής διαχείρισης

Ενέργεια

- Γεννήτρια για εξασφάλιση υδροδότησης

Εξασφάλιση και διατήρηση μιας ανεξάρτητης, αξιόπιστης, τοπικής παροχής ενέργειας

Συστήματα Επικοινωνίας

Εγκατάσταση εναλλακτικών δικτύων για εφεδρεία και συνέπεια

Υποδομές

Αύξηση της αντοχής και ανθεκτικότητας των υποδομών

4. ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ

Ενημέρωση

- Ενημερωτικές δράσεις σε σημεία κλειδιά του χωριού (φυλλάδια, αφίσες, QR Code)

Ενημέρωση & παρακίνηση αλλαγής συμπεριφοράς προς στρατηγικές πρόληψης

Πυράντοχα Σπίτια

Παρουσίαση της έννοιας των ανθεκτικών στην πυρκαγιά κατοικιών και κτιρίων

Πυράντοχα Χωράφια

Παρουσίαση της έννοιας των ανθεκτικών στην πυρκαγιά χωραφιών και καλλιεργιών

Σχετική Νομοθεσία

- Κόψιμο των δέντρων

Πληροφόρηση & συμβουλευτική για σχετικά θέματα νομοθεσίας

Το παρόν είναι μέρος της "Εργαλειοθήκης για τη Μείωση Κινδύνου Καταστροφών από Δασικές Πυρκαγιές". Δημιουργήθηκε από την ομάδα υλοποίησης του πλοτικού έργου "Διάλογος και Δράση απέναντι στις Πυρκαγιές: Ενδυνάμωση Κοινοτήτων για Ανθεκτικότητα σε Φυσικές Καταστροφές" με την υποστήριξη του ερευνητικού προγράμματος ACCTING (Advanced behavioural Change Through an Inclusive Green deal); European Union's Horizon 2020, No 101019191. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την εργαλειοθήκη μεταβείτε στον ιστότοπο <https://dock-ssw.org/tool/disaster-risk-reduction/>

Αυτό το αρχείο διανέμεται σύμφωνα με τους όρους της άδειας Creative Commons Αναφορά Δημιουργού - Μη εμπορική Χρήση - Παρόμοια Διανομή 4.0 Διεθνής (CC-BY-NC-SA 4.0). Για περισσότερες πληροφορίες μεταβείτε στον ιστότοπο <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ

Προετοιμασία για πιθανές εστίες πυρκαγιάς ώστε να διασφαλίζεται η γρήγορη και αποτελεσματική αντιμετώπιση

1. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ & ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ

Τεκμηρίωση

- Ενημερωμένος χάρτης και πίνακας πληροφοριών κατοίκων

Χαρτογράφηση στοιχείων και κατανομή των σχετικών πόρων

Επιθεώρηση Υποδομών

- 4-5 τρακτερ με βυτία

Επιτόπιοι ενδελχείς έλεγχοι των υποδομών και του εξοπλισμού

Επισκευές / Προμήθειες

- Βασικός Εξοπλισμός
- Πυροσβεστικό Όχημα
- Πρόσθετη Δεξαμενή στη Βρύση

Ανάλογα με τα αποτελέσματα του ελέγχου και τις ειδικές ανάγκες της κοινότητας

Χρήση της Τεχνολογίας

Αξιοποίηση της τεχνολογίας για εντοπισμό περαιτέρω τρωτών σημείων

2. ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΠΥΡΚΑΓΙΑΣ

Ανθρώπινοι Πόροι

Εξασφάλιση της δέσμευσης και της διαθεσιμότητας εθελοντών

Σημεία Θέασης

Προσδιορισμός κατάλληλων σημείων θέασης και πιθανές διαδρομές για περιπολίες

Ημέρες Υψηλού Κινδύνου

- Παρακολούθηση του χάρτη και κοινοποίηση στα social του Συλλόγου

Προσδιορισμός ημερών εκτέλεσης ενεργειών για ανίχνευση πυρκαγιάς

Παρακολούθηση

- Περιπολίες μόνο της επικίνδυνες ημέρες & ώρες

Παρακολούθηση & εκτέλεση περιπολιών κατά τη διάρκεια ημερών υψηλού κινδύνου

3. ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΤΑΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ

Ειδοποίηση της Κοινότητας

- Κινητά Τηλέφωνα
 - 2 καμπάνες
 - Viber Group σε συνεργασία με τα άλλα χωριά
- Διαδικασίες για τη γρήγορη και αποτελεσματική ενημέρωση

Σημεία Συγκέντρωσης

- Πετράλωνα: Πλατεία
 - Αρχαία Μεσσήνη: Σχολείο του Σχολείου
 - 2 σημεία μέσα στον αρχαιολογικό χώρο
- Προσδιορισμός σημείων συγκέντρωσης ανθρώπων και εξοπλισμού

Βοήθεια για Μετακίνηση

- Στοιχεία ατόμων με προβλήματα μετακίνησης

Προσδιορισμός των ανθρώπων που χρειάζονται βοήθεια κατά την εκκένωση

Ρόλοι & Υπευθυνότητες

Ανάθεση συντονισμού, διαχείρισης εξοπλισμού και μετεγκατάστασης πληθυσμού

4. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αντιπυρική Περίοδος

- Ενημέρωση για έναρξη/λήξη και κοινοποίηση οδηγιών

Γνωστοποίηση έναρξης/λήξης της αντιπυρικής περιόδου και χρήσιμες οδηγίες

Παρακίνηση

- Εμπρηστής μέλος κοινότητας
- Μη μόνιμοι κάτοικοι
- Εθελοντική Ομάδα Πιστοποιημένη σε συνεργασία με τα άλλα χωριά

Διάδοση του κοινοτικού σχεδίου δράσης και ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής

Εκπαιδευτικές Δράσεις

Σεμινάρια κατάρτισης για βασικές δεξιότητες και γνώσεις

Ασκήσεις Ετοιμότητας

- Οδηγίες για το 112/199

Διοργάνωση ασκήσεων ετοιμότητας με στόχο τη βελτίωση των δυνατοτήτων απόκρισης

Μαθαίνοντας από την Αρχαία Μεσσήνη

Η διαδικασία διαχείρισης κινδύνων στην Αρχαία Μεσσήνη ανέδειξε τη σημασία της αξιοποίησης της υφιστάμενης γνώσης και των δεξιοτήτων της κοινότητας, καθώς και τη δύναμη της ενεργής συμμετοχής των πολιτών. Παρά το μικρό της μέγεθος, η κοινότητα απέδειξε ότι μπορεί να ενισχύσει την ανθεκτικότητά της, όταν οι δράσεις προσαρμόζονται στις τοπικές ιδιαιτερότητες και αξιοποιούν τους συλλογικούς δεσμούς.

<h2>Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΓΝΩΣΗΣ</h2> <p>Η τοπική γνώση αποτελεί πολύτιμο πόρο για την κοινότητα. Με βάση την εμπειρία και τις γνώσεις των κατοίκων, η Αρχαία Μεσσήνη κατάφερε να χαρτογραφήσει κρίσιμα σημεία με τη χρήση GIS και να αναδείξει τις ευκαιρίες και τα τρωτά της σημεία. Αυτή η διαδικασία έδειξε ότι ακόμη και μικρές κοινότητες διαθέτουν την απαραίτητη γνώση για να αντιμετωπίσουν σύνθετες προκλήσεις, αρκεί να δοθεί η κατάλληλη καθοδήγηση.</p>	<h2>ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΓΕΙΤΟΝΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ</h2> <p>Η συνεργασία με γειτονικές κοινότητες, όπως την Αρσινόη και το Μαγγανιακό, παραμένει κρίσιμη για την αντιμετώπιση κρίσεων. Η αλληλοϋποστήριξη σε επίπεδο ανθρώπινων και υλικών πόρων προσφέρει σημαντική ενίσχυση στις τοπικές προσπάθειες και αποτελεί παράδειγμα προς μίμηση για άλλες κοινότητες.</p>
<h2>ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ</h2> <p>Ο πολιτιστικός σύλλογος, ο οποίος ήδη υλοποιεί δράσεις καθαρισμού, θα μπορούσε να επεκτείνει τις πρωτοβουλίες του περιλαμβάνοντας τον τακτικό καθαρισμό της βλάστησης γύρω από τους κρουνοί και τα σημεία υδροληψίας. Αυτή η δράση όχι μόνο ενισχύει την τοπική ετοιμότητα, αλλά και εμπλέκει την κοινότητα σε μια πρακτική προσέγγιση για την πρόληψη και την αντιμετώπιση κρίσεων.</p>	<h2>ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ</h2> <p>Ο πολιτιστικός σύλλογος, μέσα από τη διάθεση που έδειξε το Διοικητικό Συμβούλιο κατά τη διάρκεια του προγράμματος, έχει τη δυνατότητα να επεκτείνει τον ρόλο του πέρα από τις πολιτιστικές δραστηριότητες. Η χαμηλή εξοικείωση της κοινότητας με συλλογικές δράσεις καταδεικνύει την ανάγκη για καλλιέργεια συλλογικής κουλτούρας, ανοίγοντας τον δρόμο για ενημερωτικές πρωτοβουλίες που θα ενισχύσουν τη συμμετοχή και την τοπική ανθεκτικότητα.</p>

Η Αρχαία Μεσσήνη μπορεί να αποτελέσει παράδειγμα προς μίμηση για περιοχές που δεν διαθέτουν ισχυρή κοινωνική συνοχή, αποδεικνύοντας ότι ακόμη και μέσα από προκλήσεις, όπως η χαμηλή εξοικείωση με συλλογικές δράσεις, είναι δυνατό να αναδειχθούν ευκαιρίες. Το πρόγραμμα έδειξε ότι, με την αξιοποίηση τοπικής γνώσης, τη δικτύωση με γειτονικές κοινότητες και τη σταδιακή ενεργοποίηση φορέων όπως οι πολιτιστικοί σύλλογοι, μπορεί να δημιουργηθεί μια δυναμική που ενισχύει την ανθεκτικότητα, ανεξαρτήτως του αρχικού επιπέδου οργάνωσης.

Καθώς η ανθεκτικότητα αποτελεί μια δυναμική διαδικασία συνεχούς βελτίωσης, απαιτεί συστηματική προσαρμογή σε νέες προκλήσεις και αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων και γνώσεων. Με την εφαρμογή των παρακάτω προτάσεων, η Αρχαία Μεσσήνη μπορεί να ενισχύσει ακόμη περισσότερο την ικανότητά της να διαχειρίζεται κινδύνους και να διαμορφώσει ένα πιο ανθεκτικό μέλλον.

Συνεχής Βελτίωση Πληροφοριών και Υποδομών

- Ετήσια επικαιροποίηση του πίνακα πληροφοριών και του χάρτη GIS, ώστε να παραμένουν ακριβείς και ενημερωμένοι
- Ετήσιος επιτόπιος έλεγχος για την αξιολόγηση της κατάστασης των δεξαμενών νερού, των πυροσβεστικών κρουνών και των αγροτικών δρόμων

Συστηματική παρακολούθηση της προόδου υλοποίησης των μέτρων

- Άμεση επισκευή και συντήρηση των πυροσβεστικών κρουνών, με προτεραιότητα στην αποκατάσταση της πίεσης του νερού, ειδικά στο νεκροταφείο και στην είσοδο του χωριού
- Καθαρισμός της βλάστησης γύρω από τα σημεία υδροληψίας και σήμανση των κρουνών με χρωματισμό και πινακίδες, ώστε να είναι εύκολα εντοπίσιμα σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης

Προώθηση της Συλλογικής Δράσης και Συνεργασίας με τα Διπλανά Χωριά

- Δημιουργία μόνιμης διαδημοτικής ομάδας που θα λειτουργεί ως δίκτυο πρόληψης και άμεσης αντίδρασης σε περιπτώσεις πυρκαγιάς
- Εξέταση πιστοποίησης από την Πολιτική Προστασία, ώστε να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των δράσεων και να ενισχυθεί η συνεργασία με τις αρμόδιες Αρχές

Διεύρυνση του Ρόλου του Πολιτιστικού Συλλόγου

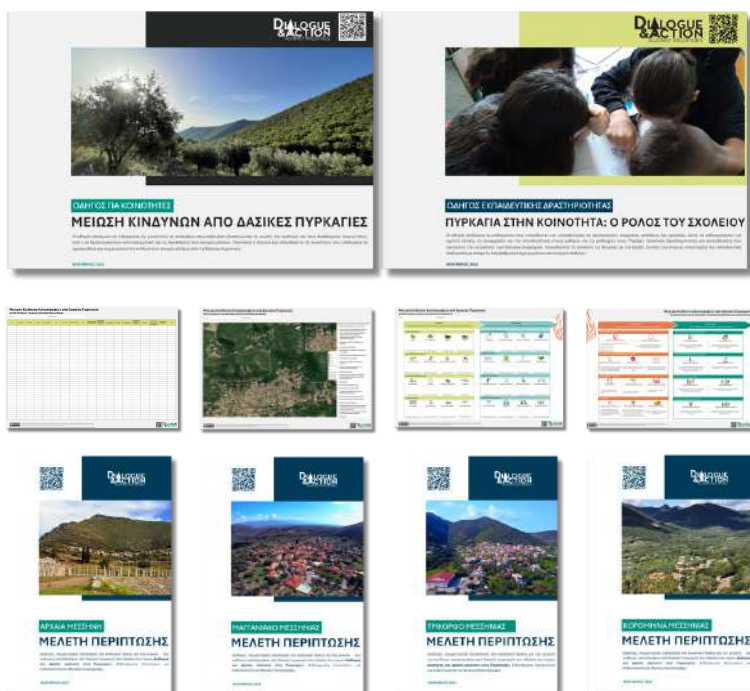
- Ενσωμάτωση δράσεων ευαισθητοποίησης και πρόληψης πυρκαγιών στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του συλλόγου, όπως καθαρισμοί δημόσιων χώρων και ενημερωτικές εκδηλώσεις
- Ανάδειξη του συλλόγου ως κεντρικού σημείου ενημέρωσης και κινητοποίησης των κατοίκων, συμβάλλοντας στην καλλιέργεια συλλογικής κουλτούρας πέρα από τις πολιτιστικές δράσεις.

Η ολοκλήρωση αυτής της μελέτης δεν θα ήταν δυνατή χωρίς τη θερμή υποστήριξη και την ενεργή συμμετοχή της κοινότητας της Αρχαίας Μεσσήνης. Ευχαριστούμε όλους τους κατοίκους που μοιράστηκαν τις εμπειρίες, τις γνώσεις και τις ανησυχίες τους, συμβάλλοντας καθοριστικά στη διαμόρφωση των ευρημάτων και των προτάσεων. Ιδιαίτερες ευχαριστίες απευθύνονται στον πρόεδρο της κοινότητας της Αρχαίας Μεσσήνης κ. Κωνσταντίνος Πανούσης, στην κ. Δανάη Αθανασακοπούλου που λειτούργησε ως παρακινήτης και συντονιστής, στα μέλη του Πολιτιστικού Συλλόγου Απανταχού Μαυρομματαίων και στα άτομα που συμμετείχαν στις δράσεις, καταθέτοντας τον χρόνο και την ενέργειά τους για την προστασία και ενίσχυση της κοινότητάς τους. Η δέσμευσή τους αποτελεί παράδειγμα συλλογικής δράσης και συνεργασίας για την αντιμετώπιση κρίσιμων προκλήσεων.

Η μελέτη είναι μέρος μιας εργαλειοθήκης μείωσης κινδύνων από δασικές πυρκαγιές η οποία περιλαμβάνει έναν οδηγό για κοινότητες, έναν οδηγό για εκπαιδευτές/τριες για την υλοποίηση σχετικού εργαστηρίου, φύλλα εργασίας και τέσσερις μελέτες περίπτωσης, προκειμένου οι κοινότητες να μπορούν να σχεδιάσουν και να εφαρμόσουν λύσεις που ανταποκρίνονται στις δικές τους ανάγκες αλλά και στις δικές τους δυνατότητες.

Η εργαλειοθήκη μείωσης κινδύνων από δασικές πυρκαγιές απευθύνεται σε κοινότητες που επιθυμούν να αναλάβουν δράση για να μειώσουν τον κίνδυνο που αντιμετωπίζουν από τις δασικές πυρκαγιές.

Εστιάζει στην αυτενέργεια και την ανάληψη πρωτοβουλιών από τις ίδιες τις κοινότητες ενώ λαμβάνει υπόψη το γνωσιακό κεφάλαιο, την εμπειρία, τους διαθέσιμους πόρους, καθώς και τη δομή και την σύνθεση των κοινοτήτων.

Η εργαλειοθήκη είναι διαθέσιμη ηλεκτρονικά στο: dock-sse.org/tool/disaster-risk-reduction

Το 12μηνο πρόγραμμα Διάλογος και δράση απέναντι στις Δασικές Πυρκαγιές υλοποιήθηκε το διάστημα 01/12/2023 - 01/12/2024 είναι ένα πιλοτικό έργο του ACCTING (AdvanCing behavioural Change Through an INclusive Green deal) που είναι ένα χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ έργο (European Union's Horizon 2020, No 101036504) που αναλύει τον αντίκτυπο των πολιτικών της Πράσινης Συμφωνίας (Green Deal) στις ευάλωτες ομάδες και παράγει γνώσεις και καινοτομίες για την προώθηση της αλλαγής συμπεριφοράς σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο. Εταίροι του Έργου Διάλογος και δράση απέναντι στις Δασικές Πυρκαγιές είναι:

